

Barraca del torrent de l'Avellà

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Torrent de l'Avellà
Alçada: 200

Coordenades:

Latitud: 41.65046
Longitud: 1.84369
UTM Est (X): 403714
UTM Nord (Y): 4611614

Classificació

Número de fitxa: 08053 - 482
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle: XVIII-XIX
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: El manteniment de l'entorn de la barraca és important per a la seva conservació.
Protecció: Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08052A0020003000000S
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dl., 01/05/2017 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada per sota dels boscos del Ferran, pujant pel torrent de l'Avellà, per sobre del marge dret del torrent. Per accedir-hi cal deixar a mà dreta, la carretera BV-1123, en el punt quilomètric 1,050. Allí trobarem dues bifurcacions. A la dreta, el camí que mena al Ferran. A l'esquerra el camí que mena al Santó. Un cop en aquest, de nou trobem una bifurcació. El camí de l'esquerra ens mena directament a la casa, i el dret, a les feixes sembrades en paral·lel per on transcorre el torrent que desguassa a la riera de Marganell. Cal entrar pel torrent en direcció a la bauma de l'Avellà i enfilel-lo per l'interior fins arribar a la barraca que queda per sota del penya-segat. Està envoltada de brolla de romaní i mata. És de planta circular, d' 1,80 metres de diàmetre interior. Els rocs més grossos es troben situats a la base, a la part exterior i al portal per donar més consistència i solidesa a l'edificació. Entre mig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta està orientada al sud, amb llinda doble plana, (la de l'interior esquerdada) i lleixa. Els brancals rectes, més ben desbastats. Mesura 1,10 metres d'alçada per una amplada de 0,55 metres. Els murs tenen un gruix de 0,55 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb la llosa de tancament desplaçada lleugerament de costat. El cobriment de terra ha desaparegut, així com algunes de les lloses del voladís. Té una espitllera orientada a l'oest i un tinell situat arran de terra.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 13267.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície. La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.

QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

